

Історія

УДК 94(73)“1607/1783”:[930:159.953.2]

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20068510>

Переосмислення колоніальної спадщини: меморіальний календар США в умовах «конфлікту пам'ятей» 2019-2025 рр. (на прикладі протистояння довкола відзначення Дня Колумба)

Трюхан Дмитро Андрійович,

аспірант кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин факультету історії та міжнародних відносин

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна,

<https://orcid.org/0000-0001-5902-6692>

Прийнято: 17.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

***Анотація:** Стаття присвячена дослідженню комеморативного календаря США та поточного законодавчого статусу окремих федеральних свят (День Колумба) в умовах «конфлікту пам'ятей». **Метою статті є** аналіз комеморативного календаря США та актуального статусу федеральних свят на рівні штатів на прикладі відзначення Дня Колумба у контексті переосмислення американської колоніальної спадщини. **Методологічна основа** дослідження базується на міждисциплінарному підході, що поєднує інструментарій історичної науки, студій пам'яті та правознавства. Застосовані компаративний аналіз, методи класифікації та типологізації. **Джерельну базу складають:** 1) нормативно-правові та офіційні документи (1.1. Президентські прокламації – Б. Гаррісон, Дж.*

Байден, 1.2. Законопроекти Палати представників та Сенату – H.R.1189, S.2970), 2) статистичні матеріали (Дані Бюро перепису населення США – U.S. Census Bureau), 3) аналітичні звіти та матеріали дослідницьких центрів (Звіти «Pew Research Center»), 4) Матеріали періодичної преси (загальнонаціональні – The New York Times, The Washington Post, та регіональні видання – Los Angeles Times). **Наукова новизна** полягає в авторському аналізі актуального стану комеморативного календаря США у контексті суспільно-політичних змін; вперше здійснюється спроба систематизації законодавчого перегляду статусу Дня Колумба на рівні штатів. **Висновки.** Досліджено децентралізацію меморіального календаря США, трансформацію змісту та статусу «суперечливих» федеральних свят США на прикладі Дня Колумба в умовах «конфлікту пам'ятей» (2019-2025 рр.) Визначено, що під впливом «Проекту 1619» та протестів 2020 р. мапа відзначення Дня Колумба набула чіткої регіональної диференціації. Автором запропонована класифікація штатів за юридично-правовим статусом свята: традиційні (12), трансформаційні (12), гібридні (21) та нейтральні (6). Встановлено паритет між прихильниками традицій та реформаторами, а також домінування моделі «компромісу» (паралельне вшанування корінних народів без скасування італо-американської спадщини). Окрему увагу приділено відмінностям між сталою інституціоналізацією свят через закони легіслатур та тимчасовим статусом через прокламації губернаторів. Отримані результати можуть бути використані в ході подальших міждисциплінарних дослідженнях «суперечливих» дат меморіального календаря США та у розрізі юридично-правового статусу означених свят на прикладі конкретних штатів.

Ключові слова: пам'ять, війни пам'ятей, конфлікти пам'ятей, колоніальна спадщина, меморіальний календар, День Колумба.

Rethinking colonial legacy: the U.S. commemorative calendar amidst «contested memories» 2019-2025 (on the example of the confrontation around the observance of Columbus Day)

Dmytro Triukhan,

PhD Student at the Department of World History and International Relations,
Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0001-5902-6692>

***Abstract:** The article is devoted to the study of the U.S. commemorative calendar and the current legislative status of specific federal holidays (Columbus Day) under the conditions of the «conflict of memories». **The purpose of the article** is to analyze the U.S. commemorative calendar and the current status of federal holidays at the state level, using the observance of Columbus Day as an example within the context of rethinking the American colonial legacy. **The methodological basis of the research** is grounded in an interdisciplinary approach that combines the tools of historical science, memory studies, and jurisprudence. Comparative analysis, as well as methods of classification and typologization, have been applied. **The source base consists of:** 1) legal and official documents (1.1. Presidential Proclamations – B. Harrison, J. Biden; 1.2. House of Representatives and Senate bills – H.R.1189, S.2970); 2) statistical materials (U.S. Census Bureau data); 3) analytical reports and research center materials (Pew Research Center reports); 4) periodical press materials, including national (The New York Times, The Washington Post) and regional publications (Los Angeles Times). **Scientific novelty:** the author analyzes the current state of the U.S. commemorative calendar in the context of socio-political changes; for the first time, an attempt is made to systematize the legislative revision of Columbus Day's status at the state level.*

Conclusions. *The study examines the decentralization of the U.S. memorial calendar and the transformation of the content and status of «controversial» U.S. federal holidays, using Columbus Day as an example under the conditions of the «conflict of memories» (2019–2025). It is determined that under the influence of the «1619 Project» and the 2020 protests, the map of Columbus Day observance has acquired a distinct regional differentiation. The author proposes a classification of states based on the legal and legislative status of the holiday: traditional (12), transformational (12), hybrid (21), and neutral (6). A parity is established between traditionalists and reformers, as well as the dominance of a «compromise» model (parallel commemoration of indigenous peoples without the abolition of Italian-American heritage). Particular attention is paid to the differences between the stable institutionalization of holidays through legislative statutes and the temporary status granted via gubernatorial proclamations. The results obtained can be used in the course of further research into «controversial» dates within the U.S. memorial calendar and in the context of the legal and legislative status of said holidays as exemplified by specific states.*

Keywords: *memory, memory wars, conflicts of memories, colonial legacy, memorial calendar, Columbus Day.*

Постановка проблеми. Для постколоніальних держав (до переліку яких безперечно можемо віднести і США) питання деколонізації власної історії та історичної спадщини продовжує займати одне з центральних місць довкола-історичних та суспільно-політичних дискусій. Особливо чинним це є для американського суспільства, в якому час від часу відбуваються національні дискусії щодо тих чи інших суперечливих подій історії США. У ході одного з подібних суспільно-політичних обговорень проблемних сторінок американської історії, присвяченого колоніальній спадщині, протягом 2019-2021 рр. з новою силою постало питання доповнення/перегляду національного комеморативного

календаря. Зокрема, гостро обговорювалося сенсове наповнення деяких федеральних свят США, як-от День Колумба. З огляду на процеси деколонізації комеморативного простору та переосмислення колоніальної спадщини США, видається вкрай важливим проаналізувати витoki та передумови подібних обговорень та зафіксувати зміни у святкових датах, важливих для американців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичною основою сучасних досліджень функціонування колективної пам'яті стали праці М.Гальбвакса (концепція «колективної пам'яті») [1], П.Нора («місця пам'яті») [2] та А.Асманн (концепції «культурної» та «функціональної» пам'яті) [3]. Важливим розширенням згаданих теорій слугує також концепт «винайдення традиції» Е.Гобсбаума [4]. Ідеї науковців дозволили дослідити комеморативну сферу США як «часове місце пам'яті», для якого притаманне «змагання спогадів» та в межах якого відбувається деконструкція «винайденної традиції» (День Колумба) у контексті переосмислення колоніальної спадщини.

Сучасні дослідження розглядають меморіальний календар не як фіксований перелік усталених святкових дат, а як динамічний простір боротьби за минуле, представлені наступними напрямками: 1) функціонування американської святкової традиції (М.Каммен [5], Б.Шварц [6], Д.Р.Штраус [7], та Д.К.Нагель [8]) та 2) оцінка та переосмислення постаті Х.Колумба та спадщини Дня Колумба (Л.Каяццо [9], М.Р.Труйо [10]). Окремі питання досліджені К.Брюнель (проблема «колоніальної амнезії») [11] та А. Ісон і Л. Поуп (психологічні аспекти «санітарної обробки» історії у контексті паралельного відзначення Дня Колумба та Дня корінних народів) [12]. Серед вітчизняних дослідників відзначимо А.Мартінова, що аналізував вплив протестних рухів, зокрема BLM, на юридичний статус меморіальних об'єктів [13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на ґрунтовний масив праць історичного, соціологічного та психологічного спрямування, відзначаємо наявність простору для досліджень

юридично-правового статусу федеральних свят на рівні штатів. Представлена наукова розвідка прагне заповнити ці прогалини, дослідивши законодавчі аспекти інституціалізації федеральних свят на рівні штатів та їх юридично-правового статусу на прикладі скасування Дня Колумба та запровадження Дня корінних народів.

Мета статті полягає у дослідженні процесів «переосмислення сенсів» та зміни законодавчого статусу суперечливих федеральних свят на рівні штатів на прикладі Дня Колумба.

Виклад основного матеріалу. Періодичне переосмислення власної історії та оновлення історичної пам'яті є сталим правилом кожної національної спільноти. Приклад США в цьому контексті не є винятком, адже протягом 2019-2021 рр. відзначаємо початок нового етапу внутрішньонаціональних дискусій щодо минулого, присвячених питанню деколонізації пам'яті американців. Основною темою переосмислення американського минулого виступає колоніальна спадщина США. Старт подібних обговорень можемо пов'язувати з наступними подіями – 1) вихід «Проекту 1619» у співпраці журналістки Ніколь Ханни Джонс та редакції The New York Times; та 2) загальнонаціональні протести за расову справедливість літа 2020 року. Перша – розпочала суспільно-політичні та наукові дискусії щодо «дати відліку» Америки, пропонуючи пов'язувати її не з 1776 роком та проголошенням незалежності від Великої Британії, а з завезенням перших поневолених африканців на береги англійської колонії Вірджинія у 1619 році. Друга – спричинена смертю Джорджа Флойда від рук поліцейських у Міннеаполісі, штат Міннесота, що викликало подальші протести в рамках руху BLM («Black Lives Matter») та акції непокори, спрямовані проти свавілля поліції.

Говорячи про напрямки, в яких в означений період розпочалися процеси історичного переосмислення, відзначаємо комеморативну сферу, а саме – перегляд значення святкових/пам'ятних дат. Комеморативний календар є одним

із неодмінних елементів національної історичної оповіді, відображаючи суспільні настрої та державну політику пам'яті у ставленні до минулого. Будучи певним ціннісним орієнтиром, він водночас формує змістовну рамку історичної пам'яті спільноти, актуальну у сьогоденні – що пам'ятати, які події важливі та які постаті варті вшанування. Це зумовлює сенсове наповнення обраних подій минулого та формує пам'яттєвий простір, що, в тому числі, виражений в календарі.

Меморіальний календар будь-якої країни, представлений переліком святкових/урочистих/траурних дат, не є сталим – з одного боку, періодична реактуалізація пам'яті, покладена в основу пам'ятних дат, забезпечує тяглість сенсів та передачу пам'яті від покоління до покоління, а з іншого – зміна сенсів національної історії, перегляд історичних наративів відкривають шлях і до оновлення меморіального календаря. Зокрема, критиці з боку спільнот корінних американців та закликам щодо перегляду їхнього змісту почали піддаватися деякі федеральні свята США, як-от День Колумба. І хоча на перший погляд сенсове наповнення цієї дати не викликає розбіжностей, достатньо навіть поверхневого занурення у триваючі дискусії щодо відзначення цієї дати у США, аби відзначити суперечливий характер Дня Колумба.

Подібне «змагання пам'ятей» в межах святкових/пам'ятних дат бачимо в процесі суспільно-політичного протистояння щодо їх переосмислення у контексті колоніальної спадщини США. До прикладу, метою «захисників» Дня Колумба, до яких можемо віднести італо-американські спільноти, консервативно налаштованих американців та політиків-республіканців – т. зв. «представників спадщини», стало збереження «традиційного» значення дати у меморіальному календарі США без втрати попереднього змісту. «Противники» відзначення Дня Колумба, до яких належать здебільшого спільноти корінних американців, прихильні до змін громадян та політики-демократи, взяли собі за мету ідеологічний перегляд цієї дати у контексті деколонізації та її заміщення у

переліку святкових подій Днем корінних народів. У контексті деколонізації меморіальної сфери, лінію протистояння щодо відзначення/вшанування пам'ятних дат можемо простежити на рівні – День Колумба vs День корінних народів.

Хоча творення меморіального календаря США пов'язано з метою консолідації розділеного та травмованого подіями Громадянської війни 1861-1865 рр. суспільства, даний ефект чинний не щодо всіх пам'ятних дат. Напроти, для певних груп американців, як-от корінні американці, зміст деяких «святкових дат» (як-от День Колумба) має протилежний ефект – реактуалізуючи трансгенераційну травму спільноти, маючи відтак протилежне до консолідації значення. Тож безперечно загальнонаціональний наратив американської колективної пам'яті не є однорідним – «урочисте» та «святкове» для одних, може виступати «трагічним» та «скорботним» для інших. Особливо показово ці процеси простежуються на прикладі протистояння довкола відзначення Дня Колумба та Дня корінних народів.

День Колумба vs День корінних народів

Офіційною датою, що заклала підґрунтя до святкування Дня Колумба, виступає 12 жовтня 1492 року (за юліанським календарем), з якою пов'язується прибуття експедиції Христофора Колумба до острова Сан-Сальвадор. Ці події прийнято вважати датою «Відкриття Америки».

Зазначимо, що День Колумба пройшов довгий шлях інституціалізації в статусі федерального свята. Перше задокументоване відзначення Дня Колумба було присвячене 300-й річниці висадки Х.Колумба та відбулося 12 жовтня 1792 року у Нью-Йорку за ініціативи Товариства Св. Таммані (Колумбівський орден – Columbian Order) [14]. Рівно за сто років – у 1892 році – президент Бенджамін Гаррісон на виконання доручення Сенату та Конгресу видав прокламацію «До 400-річчя відкриття Америки Колумбом», в якій закликав народ до відзначення чотирисотої річниці відкриття Америки «по всіх місцевостях» [15]. Важливим у

цьому документі є також образ Х.Колумба, який позиціонується головою держави як «піонер прогресу та просвітництва», що на той час не викликало жодних заперечень [15]. І хоча у президентській прокламації День Колумба згадується як «загальне свято» («general holiday»), про його офіційне затвердження у федеральному статусі у США на цьому етапі не йшлося.

Видається логічним, що подібну «еволюцію» статусу та законодавче усталення цього свята можемо безпосередньо пов'язувати зі зростанням італійської міграції до США наприкінці XIX – на початку XX ст. та суттєвим збільшенням частки італо-американців у населенні в ході т.зв. «Великого прибуття» («The Great Arrival»). На підтвердження цього наведемо дані Бюро перепису населення США (U.S. Census Bureau) за період з 1880 по 1920 рр., згідно з якими кількість вихідців з Італії зросла з 44 230 до 1 610 109 осіб [16, р.117-118]. Всього ж протягом означеного періоду з Італії до США мігрувало 4 170 362 особи, що склало 15,9% від загальної кількості мігрантів [17, р.101-118]. Щоправда, за даними історика Томаса Дж. Архідіякона: 46% італійців, що прибули між 1899 та 1924 роками, повернулися назад до Італії – такі мігранти пізніше отримують назву «перелітних птахів» («birds of passage») [18, р.139]. Проте, аналізуючи дані Pew Research Center, відзначаємо, що у 1920 році частка представників цієї національності була домінуючою серед інших груп іммігрантів у 8 штатах та складала 2 млн осіб [19]. Для порівняння, у 1910 році кількість італійських іммігрантів складала 1,35 млн осіб (порівну з ірландцями) та була домінуючою лише в трьох штатах, поступаючись німцям (2,5 млн осіб) [19].

Можемо простежити поступову зміну статусу Дня Колумба в американському суспільстві, адже завдяки зростанню частки італійських мігрантів та їх нащадків у населенні США, а також лобіюванню міжнародного римо-католицького братського благодійного товариства «Лицарі Колумба» у законодавчих органах штатів – Колорадо та Нью-Йорк стали першими штатами,

що зробили 12 жовтня «законним вихідним» (legal holiday) у 1907 та 1909 рр. відповідно [14]. Тобто, зростаюча потреба цих спільнот у визнанні та вшануванні італо-американської спадщини та відповідне лобіювання власних інтересів призвели як до поступового зростання ролі Дня Колумба у меморіальному календарі США, так і до його поступового утвердження на федеральному рівні. Це відповідним чином вплинуло на включення італо-американського історичного наративу до загальноновизнаної національної історичної оповіді.

Наступний етап інституціалізації Дня Колумба пов'язаний з 1934 роком, коли президент Франклін Делано Рузвельт відповідною прокламацією оголосив перше святкування цього дня на національному рівні. Але це не означало автоматичного надання цій даті федерального статусу, адже в період 1934-1937 рр. свято перебувало в перехідному становищі, маючи «прокламаційний» характер та потребу в щорічному підтвердженні президента. Вже у 1937 році День Колумба (12 жовтня) був затверджений Конгресом та 32-м президентом США як 10-те федеральне свято. Подібна зміна статусу, зокрема, стала можлива завдяки лобіюванню товариства «Лицарів Колумба» та численної італо-американської громади Нью-Йорка. Це однак не змінило «прокламаційності» цієї дати. Важливо пояснити, що стале закріплення цієї дати у переліку федеральних свят у Кодексі США відбулося лише 1968 року одночасно з введенням «правила понеділка». З 1937 по 1968 День Колумба залишався у статусі федерального свята, що проголошувалося відповідною прокламацією. Відповідно, після «понеділкової реформи» статус цього свята еволюціонував від «прокламаційного» до законодавчо закріпленого у Кодексі США.

Втім, якщо для італо-американської спільноти День Колумба – це свято, привід для гордості та вшанування їхньої спадщини, то для корінних американців ця дата наповнена протилежними сенсами. Для них цей день радше пов'язаний з колоніальним завоюванням американського континенту, руйнацією культури та сталого способу життя, поневоленням та поступовою асиміляцією

новоприбулими поселенцями. З огляду на це, цілком логічним видається те, що зі зростанням ролі та статусу Дня Колумба в меморіальному календарі США зростав опір спільнот корінних американців щодо його відзначення на національному та локальному рівнях. Серед подібних ініціатив можемо відзначити ідею замінити День Колумба «Міжнародним днем солідарності з корінними народами Америки», що вперше пролунала на Міжнародній конференції з питань дискримінації корінного населення американського континенту (International NGO Conference on Discrimination Against Indigenous Populations in the Americas), що проводилась ООН у 1977 році. Однак за межі публічних дискусій ця ідея не вийшла.

Перші кроки опору відзначенню Дня Колумба «на практиці» були пов'язані з локальними ініціативами на рівні окремих міст та припали на 90-ті рр. ХХ ст. У 1992 році федеральним урядом були заплановані урочистості до «п'ятисотлітнього ювілею» прибуття Х.Колумба до берегів Америки, проведення яких координувала створена Конгресом США «Ювілейна комісія з відзначення 500-річчя відкриття Америки Колумбом» («Christopher Columbus Quincentenary Jubilee Commission»). У тому ж році міська рада Берклі (Каліфорнія) за поданням Індіанського альянсу району затоки (Сан-Франциско) та групи «Опір 500» («Resistance 500») перейменувала День Колумба на День корінних народів [20]. І хоча на даному етапі цей рух був лише поодиноким прикладом і не став масовим, відзначаємо прецедент локального спротиву федеральним ініціативам.

Прагнення щодо заміни Дня Колумба Днем корінних народів актуалізувалися з новою силою на початку ХХІ ст., коли у 2011 році Національний конгрес американських індіанців (National Congress of American Indians – NCAI) ухвалив резолюцію з відповідним закликком. Подібна вимога пояснювалася представниками організації необхідністю визнання та вшанування спадщини корінних народів США [21], [22].

Подальший поштовх руху за визнання нового свята штатами отримав після трагедій у Чарльстоні (2015) [23] та Шарлотсвілі (2017) [24], а також масових протестів за расову справедливість після смерті Джорджа Флойда у 2020 році [25], [26]. Головним чином масові протести червня-серпня 2020 року зосереджувалися на закликах щодо перегляду колоніальної спадщини Америки, що і досі є актуальною проблемою для США.

Зусилля американських індіанців з заміни Дня Колумба Днем корінних народів знайшли свій вияв у межах згаданих протестів у вигляді двох основних напрямів: 1) акцій прямої дії з пошкодження/повалення пам'ятників Х.Колумбу та 2) законодавчих ініціатив на рівні штатів. Серед прикладів першого напрямку можна назвати 1) повалення статуї у парку Берд в Річмонді (9 червня 2020 року, штат Вірджинія) [27], 2) повалення пам'ятника у місті Сент-Пол (10 червня 2020 року, штат Міннесота) [28], 3) обезголовлення статуї в парку Норт-Енд в Бостоні (10 червня 2020 року, штат Массачусетс) [29].

Важливою деталлю означених подій є те, що мітинги, внаслідок яких відбулося пошкодження/повалення пам'ятників Х.Колумбу, були скликані громадськими організаціями та/або адвокаційними групами, що представляють корінне населення. Так, подіям у м.Річмонд та м. Сент-Пол передували мітинги (9 та 10 червня 2020 року відповідно), скликані організаціями корінних американців – 1) «Товариством корінного населення Річмонда» («Richmond Indigenous Society») та 2) «Рухом американських індіанців» («American Indian Movement»). Що стосується подій у м. Норт-Енд, ставлення американських індіанців до місцевого парку та статуї Х.Колумба, розміщеної у ньому, яскраво простежується у коментарі представника «Об'єднаних американських індіанців Нової Англії» («the United American Indians of New England») Махтовіна Манро. На його думку, цей парк присвячений «перевазі білої раси» та «геноциду корінного населення» [29]. За оцінкою М.Манро, наявність таких пам'яток у публічному просторі є повідомленням, що це територія, де «раді білим» та «не

раді нашим». Вважаємо цю оцінку ключовою в розумінні ставлення корінних американців до подібних пам'яток, адже маркування меморіального простору є вкрай показовим щодо належності до спадщини тої чи іншої спільноти. Певні пам'ятки можуть виступати «своїми» або ж «чужими» залежно від належності до певної спільноти (читай версії пам'яті). Відповідно, для М.Манро пам'ятник Х.Колумбу у Норт-Енді є «чужою», «ворожою» пам'яткою. Подібна «увага» до пам'ятників та статуй Х.Колумба з боку американських індіанців не є випадковою. У сприйнятті корінних американців Х.Колумб радше «колонізатор» та «рабовласник», аніж «першовідкривач». Цим пояснюється і ставлення спільнот американських індіанців до Дня Колумба як до суперечливого свята, чим продиктовані їх зусилля щодо його заміни. Маємо зауважити, що мітинги та акції прямої дії щодо «спадщини Х.Колумба» мали скоріше «стихійний» характер. Це однак зовсім не применшує значення подібних кроків, які можна визначити як частину ширших спроб утвердження Дня корінних народів на протиположному Дню Колумба з метою ідеологічного утвердження вшанування спадщини корінних народів Америки замість колоніальної.

Переходячи від «стихійних» кроків до системних ініціатив щодо заміни Дня Колумба Днем корінних народів, маємо звернутися до законодавчої сфери федерального рівня та рівня штатів. На момент написання статті День корінних народів (або свята, назви яких подібні до цієї) не є федеральним святом у США, а політичне протистояння законодавців у Конгресі щодо його затвердження у відповідному статусі триває з 2019 року.

Початок зусиль щодо законодавчого затвердження федерального статусу Дня корінних народів на рівні Палати представників можемо пов'язувати з діяльністю конгресменки Норми Дж.Торрес (демократка від штату Каліфорнія). Протягом 2019-2020 рр. нею ініціювалося подання відповідних законопроектів, як-от Резолюція 1189 (US Congress House Resolution 1189) – двопартійний документ на підтримку проголошення другого понеділка жовтня

«Днем корінних народів» на вшанування спадщини корінних народів [30], [31]. Щоправда, успіху дана ініціатива не мала та була «похована» в комітетах Палати представників [32]. Аналогічним чином завершився шлях наступної ініціативи Норми Дж.Торрес – Закону про День корінних народів (H.R.5473 – Indigenous Peoples’ Day Act), представленого у 2021 році та спрямованого на визнання Дня корінних народів державним святом та заміну ним терміна «День Колумба» [33]. Наступним кроком став вихід на рівень Сенату та повторне оприлюднення законопроекту «Про День корінних народів» (S.2970 – Indigenous Peoples’ Day Act) у статусі двопалатного за ініціативи Норми Дж. Торрес та сенаторів-демократів від Нью-Мексико М.Генріха та Б.Р. Лухана [34]. Зазначимо, що після двох читань та спрямування до Комітету з питань юстиції ініціатива досі залишається не втіленою.

Що стосується законодавчих ініціатив на рівні штатів, децентралізована система США та регіональні особливості створюють умови для вкрай неоднорідного розподілу статусу Дня Колумба та Дня корінних народів залежно від конкретного штату. Аналіз законодавчого впровадження подібних ініціатив у різних штатах дозволяє класифікувати їх наступним чином:

Таблиця 1.

«Юридично-правовий статус Дня Колумба та Дня корінних народів у США станом на квітень 2026 р.»

1) Традиційні (визнання та відзначення лише Дня Колумба)	2) Трансформаційні (переосмислення)		3) Гібридні (змішане визнання)	
	2.1 – повна юридична заміна Дня Колумба Днем корінних народів	2.2 – перейменування/ скасування Дня Колумба, власна унікальна назва	3.1 – паралельне офіційне визнання та функціонуванн я обох свят на рівні закону штату	3.2 – «прокламаційний» статус Дня корінних народів зі збереженням офіційного статусу Дня Колумба
<i>Джорджія,</i>	<i>Аляска (2017),</i>	<i>Південна Дакота</i>	<i>Алабама</i>	<i>Аризона,</i>

<p><i>Західна Вірджинія, Іллінойс, Індіана, Коннектикут, Массачусетс, Меріленд, Міссурі, Нью-Джерсі, Нью-Йорк, Нью-Гемпшир, Канзас</i></p>	<p><i>Мен (2019), Нью-Мексико (2019), Вермонт (2019), Округ Колумбія (2019), Орегон (2021), Міннесота (2023), Вашингтон</i></p>	<p><i>(День корінних американців – Native American Day / 1989-1990), Північна Дакота (День перших націй – First Nations Day / 2025) Гаваї (День першовідкривачів – Discoverers' Day / 1988, 2023), Колорадо (День Франциски Ксаверії Кабріні – Frances Xavier Cabrini Day / 2020)</i></p>	<p><i>(2000), Монтана (2025), Небраска (2021), Огайо (2020), Пенсильванія (2024), Род-Айленд (2023), Юта (2019), Кентуккі (2021), Оклахома (2019), Техас (2021), Теннессі (1994)</i></p>	<p><i>Каліфорнія, Мічиган, Вісконсин, Північна Кароліна, Луїзіана, Вірджинія, Айова, Невада, Айдахо</i></p>
<p>4) Нейтральні «мовчазні» (не відзначають ані День Колумба, ані День корінних народів)</p>	<p><i>Арканзас, Флорида, Південна Кароліна, Вайомінг, Делавер, Міссісіпі</i></p>			

Джерело: власна розробка автора на основі використаних джерел [35], [36], [37], [38], [39].

Наведені дані щодо 51 суб'єкта (50 штатів та Округ Колумбія) дозволяють констатувати відхід від уніфікованого та загальноусталеного святкування Дня Колумба як дня вшанування італо-американської спадщини. Напроти – ставлення до свята та його юридичний статус напряду залежать від політичної кон'юктури конкретного штату: до «традиційних» в основному належать республіканські штати, в той час як до трансформаційних–демократичні.

В основу наведеної у таблиці класифікації покладено юридично-правовий статус святкових дат. Функціонування подібних дат на рівні штатів передбачає встановлення відповідного статусу – ухваленого легіслатурою штату (постійний закон) або ж проголошеного прокламацією/виконавчим указом

губернатора штату (тимчасовий акт, що потребує щорічного підтвердження). Це обумовлює усталеність/тимчасовість тої чи іншої дати залежно від законодавчого статусу на рівні окремого штату. Подібна класифікація дозволяє окреслити законодавчу градацію тих чи інших свят на рівні штатів, притаманну всій системі, незважаючи на її децентралізацію. Відповідно, залежно від законодавчого статусу Дня Колумба/Дня корінних народів на рівні штату, відзначаємо наявність 4 груп – 1) Традиційні, 2) Трансформаційні, 3) Гібридні та 4) Нейтральні («мовчазні»).

Аналізуючи дані, наведені в таблиці, можемо констатувати паритет між «традиціоналістами» (група 1) та «прихильниками трансформації» (група 2) – по 12 штатів кожної з груп (по 23,5% або ж 47% від загальної кількості). Натомість більшістю штатів обрано «шлях компромісу» (група 3) – 21 суб'єкт (або ж 11 для групи 3.1 та 10 для групи 3.2). Дана група, що складає 41,2% суб'єктів, прихильна до гібридної форми відзначення обох свят – такі штати враховують тенденції щодо включення спадщини корінних народів до меморіального календаря, при цьому представники влади не готові поривати з «традицією», наштовхуючись на критику італо-американської спільноти. До нейтральної групи «мовчазних» штатів (група 4), що уникають святкування як Дня Колумба, так і Дня корінних народів, належать 6 суб'єктів (11,8%).

Дані таблиці демонструють «точку відліку» процесів перегляду «спадщини Колумба» у меморіальній сфері, яку можемо пов'язувати з відповідним перейменуванням Дня Колумба на День корінних американців у Південній Дакоті протягом 1989-1990 рр. Говорячи про пікову точку перейменувань/замін Дня Колумба та Дня корінних народів, відзначимо період 2019-2021 рр., додатково означений загальнонаціональною дискусією щодо колоніальної спадщини США. Відповідно, саме з 2019 року простежуємо пришвидшення динаміки переходу від святкування Дня Колумба до відзначення Дня корінних народів (або його аналогів). Саме з цього періоду відзначаємо різке

зростання як кількості штатів, що законодавчо визнають обидва свята (категорії 3.1 та 3.2), так і штатів, що повністю замінили/перейменували День Колумба на День корінних народів (категорії 2.1 та 2.2).

Задля унаочнення наведених даних звернімося також до поглибленої статистики. За даними «Pew Research Center» станом на жовтень 2025 року, 30 штатів та 3 території США (Віргінські острови, Американське Самоа та Пуерто-Ріко) визнають День Колумба в тій чи іншій формі [35]. З них лише 20 штатів та 2 території встановлюють це свято офіційним оплачуваним вихідним днем («paid holiday») – ще в 10 штатах День Колумба визначається як «державне свято» («public holiday») або «офіційне свято» («legal holiday») без статусу оплачуваного вихідного для державних службовців [35]. Що стосується Дня корінних народів, дані «Pew Research Center» свідчать про те, що 17 штатів та Округ Колумбія (D.C.) мають свята на честь корінних американців, з яких 6 відзначаються наряду із Днем Колумба як оплачуваними вихідними днями (включно з D.C.) [35]. Разом з тим, у 5 з 17 штатів ці свята є окремими від Дня Колумба оплачуваними вихідними, а у 7 – неоплачуваними («unpaid holidays») [35].

Наведену статистику поглиблює та візуалізує дослідження видання «Axios» та Сари Вайз, яке дозволяє простежити, що наряду зі штатами, що відзначають згадані свята у другий понеділок жовтня як оплачуваний вихідний (День Колумба – 20 штатів, День корінних народів – 5 штатів та Округ Колумбія), у 4 штатах обидва мають статус оплачуваних одночасно, ще в 21 офіційне свято не відзначається в подібному статусі [36].

Відзначимо також, що дані таблиці дещо відрізняються від статистики, наведеної у «Pew Research Center» та «Axios». Так, методологічною основою проведеного нами аналізу став юридично-правовий статус Дня Колумба та Дня корінних народів на рівні штатів – ухвалення прокламацією губернатора чи легіслатурою штату. Водночас дослідження «Pew Research» зосереджувалося головним чином на фінансових аспектах – оплачувані/неоплачувані вихідні.

Переходячи від рівня штатів до загальнонаціонального рівня, федеральне визнання День корінних народів отримав у 2021 році завдяки підписанню відповідної прокламації 46-м президентом США Джо Байденом 8 жовтня 2021 року [40]. Цим документом президент проголошував 11 жовтня 2021 року Днем корінних народів, відзначаючи «значні жертви», пережиті ними, та «неоціненний внесок», що американські індіанці, корінні жителі Аляски та корінні жителі Гаваїв здійснили в розвиток країни [40]. Маємо зауважити, що прокламацією президента фактично розмежовувалося святкування Дня корінних народів (11 жовтня) та Дня Колумба (12 жовтня) – вочевидь, аби уникнути подальшої «політизації» свят та певним чином «примирити» прихильників обох дат. Підкреслимо також і те, що подібна ухвала носила виключно прокламаційний характер, не вносила змін до переліку федеральних свят Кодексу США і не надавала Дню корінних народів подібний статус, натомість – фактично потребувала щорічного підтвердження президента. Відтак прокламація щодо Дня корінних народів мала небезпеку не бути продовженою наступником Дж.Байдена, яким 20 січня 2025 року став Дональд Трамп, який надалі не виголошував подібних відозв.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підводячи підсумок, констатуємо, що меморіальний календар США у XXI ст. втрачає ознаки уніфікованості та перебуває в процесі формування перегляду змісту та статусу «суперечливих» федеральних свят, одним із прикладів яких є День Колумба. Відзначаємо, що замість єдиноусталеного статусу мапа відзначення «суперечливих» дат набуває все більшої регіональної диференціації залежно від політичної приналежності штату. Лінія протистояння простежується у контексті змагання щодо відзначення таких дат – 1) День Колумба vs День корінних народів. Передумови означених процесів склали 1) «Проект 1619» та заклики щодо перенесення «точки відліку» США з 1776 на 1619 рік; та 2) загальнонаціональні протести за расову справедливість червня-серпня 2020

року. Рушійною силою перегляду меморіального календаря та зміни юридично-правового статусу Дня Колумба стали локальні спільноти корінних американців, підтримані законодавцями-демократами та подекуди губернаторами штатів. Серед противників подібних змін відзначаємо італо-американські спільноти та «традиціоналістів» – політиків-республіканців. Пік переосмислення колоніальної спадщини США припав на період 2019-2021 рр. та обумовив активізацію процесу зміни юридично-правового статусу Дня Колумба на рівні штатів та його заміну на День корінних народів.

Встановлено, що протистояння щодо заміни Дня Колумба Днем корінних народів зосереджувалося довкола встановлення відповідного законодавчого статусу нової дати – 1) ухвалення легіслатурою штату (постійний закон) або 2) проголошення прокламацією/виконавчим указом губернатора штату (тимчасовий акт). Простежено чітку різницю між сталою (легіслатура) та «прокламаційною» (виконавчі акти) *ad hoc* інституціалізацією Дня корінних народів. Взята за основу класифікація та аналіз законодавчого статусу Дня Колумба дозволили виділити 4 групи штатів: 1) Традиційні (12), 2) Трансформаційні (12), 3) Гібридні (21) та 4) Нейтральні («мовчазні») (6). Простежується паритет між «традиційними» (12) та «трансформаційними» (12) штатами в питанні заміщення Дня Колумба Днем корінних народів. Наведені групи демонструють долю Дня Колумба в окремо взятих штатах – 1) збереження традиції, 2) паралельне визнання обох свят, 3) повна юридична заміна/перейменування. Відзначаємо, що більшістю штатів (21) обрано «шлях компромісу» та інклюзивного включення спадщини корінних американців без скасування традицій італо-американської спільноти. Окремо виділяється відмова групою штатів від подібного категоричного поділу через нейтральність («мовчазні штати» – 6) або ж впровадження регіональних пам'ятних дат (Південна Дакота, Колорадо, Гаваї).

Попри ґрунтовий аналіз теми, вбачаємо простір для подальших досліджень «суперечливих» дат меморіального календаря США, до прикладу, Дня подяки. Іншим виміром можливих досліджень слугує вивчення функціонування тих чи інших пам'ятних/святкових дат на федеральному рівні, на рівні штатів або ж на локальному рівні. Малодослідженою темою залишається і юридично-правовий статус означених дат в межах певних штатів, дослідження якого може дати цінні дані для ширшого загальнонаціонального виміру.

Список використаних джерел та літератури

1. Halbwachs M. *On Collective Memory* / edited, translated, and with an introduction by L.A.Coser. Chicago ; London : *The University of Chicago Press*, 1992. 244 p.
2. Nora P. *Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. Representations*. 1989. №26: Special Issue: Memory and Counter-Memory. P.7–24. URL: <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/ARCH230/PierreNora.pdf> (дата звернення: 19.03.2026).
3. Assmann A. *Cultural Memory and Western Civilization. Functions, Media, Archives*. Cambridge, New York: *Cambridge University Press*. 2011. 410 p.
4. Hobsbawm E., Ranger T. *The Invention of Tradition* / edited by E. Hobsbawm and T. Ranger. Cambridge : *Cambridge University Press*, 1983. 320 p.
5. Kammen M. *Mystic Chords of Memory: The Transformation of Tradition in American Culture*. New York: Alfred A. Knopf, 1991. 816 p.
6. Schwartz B. *Collective Memory and Abortive Commemoration: Presidents' Day and the American Holiday Calendar. Social Forces*. 1991. Vol. 70, Iss. 1. P. 75–110. URL: <http://www.barryschwartzonline.com/751Schwartz75-110.pdf> (дата звернення: 19.03.2026).

7. Straus J. R. Federal Holidays: Evolution and Current Practices. *Congressional Research Service*. May 9, 2014. 15 p. URL: <https://surli.cc/rqklun> (дата звернення: 19.03.2026).
8. Straus J. R., Nagel J. C. Commemorative Days, Weeks, and Months: Background and Current Practice. *Congressional Research Service*. 2018. URL: <https://www.novapublishers.com/wp-content/uploads/2018/09/4.pdf> (дата звернення: 19.03.2026).
9. Caiazza L. Columbus's name in the space of American collective memory: from consecration to desecration. *International Conference on Onomastics «Name and Naming»*. 2017. URL: <https://surli.cc/iicfv1> (дата звернення: 19.03.2026).
10. Trouillot M.R. Good Day Columbus: Silences, Power And Public History (1492-1892). *Public Culture*. 1990. Vol. 3, Iss. 1. P. 1–24. URL: <https://surli.cc/hzqqro> (дата звернення: 19.04.2026).
11. Bruyneel K. The trouble with amnesia: collective memory and colonial injustice in the United States. *Cultural Studies*. 2013. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2272816 (дата звернення: 19.03.2026).
12. Eason A. E., Pope L. A., Fryberg S. A. Sanitizing history: National identification, negative stereotypes, and support for eliminating Columbus Day and adopting Indigenous Peoples Day. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*. 2021. Vol. 27, Iss. 1. P. 1–13. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32478535/> (дата звернення: 19.03.2026).
13. Мартинов А. Американські війни пам'яті протестного руху «Black Lives Matter». *Американська історія та політика*. 2020. № 10. С.9–17. URL: https://drive.google.com/file/d/1JOix1TGK_h_CrrTurGBkIVTxda0u1QAJ/view (дата звернення: 19.03.2026).

14. Today in History – October 12. *Library of Congress*. URL: <https://www.loc.gov/item/today-in-history/october-12/> (дата звернення: 19.03.2026).

15. Harrison B. Proclamation 335 – 400th Anniversary of the Discovery of America by Columbus. July 21, 1892. *The American Presidency Project*. URL: <https://surli.cc/mkgoik> (дата звернення: 19.03.2026)

16. Historical Statistics of the United States, Colonial Times to 1970 (Bicentennial Edition). Series C 228-295. *Washington: U.S. Census Bureau, 1975*. P. 117-118. URL: <https://surli.cc/snkvpf> (дата звернення: 19.03.2026)

17. Italian Immigration to the United States in the Last Twenty Years (Appendix A). *Center for Migration Studies special issues*. 1989. Vol. 7, Iss. 2: Italian Americans in the 80s: A Sociodemographic Profile. P. 101-118. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.2050-411X.1989.tb00597.x> (дата звернення: 19.03.2026).

18. Archdeacon T. J. *Becoming American: An Ethnic History*. New York: *Free Press*, 1983. P. 139. URL: <https://archive.org/details/becomingamerican00arch/page/139/mode/2up> (дата звернення: 19.03.2026).

19. Budiman A. How the origins of America's immigrants have changed since 1850. *Pew Research Center*. July 22, 2024. URL: <https://surli.cc/vyqssa> (дата звернення: 19.03.2026).

20. Commission Set to Launch Quincentenary. *Los Angeles Times*. Jan. 11, 1992. URL: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1992-01-11-mn-1551-story.html> (дата звернення: 19.03.2026).

21. Native American Day. *South Dakota Codified Laws*. §1-5-1.2. URL: <https://sdlegislature.gov/Statutes/1-5-1.2> (дата звернення: 19.03.2026).

22. Resolution #PDX-11-027: Support for Native Peoples' Day. *National Congress of American Indians*. 2011. URL: <https://surli.cc/nkz nef> (дата звернення: 19.03.2026).
23. The Charleston Shooting: What Happened. *The New York Times*. June 17, 2015. URL: <https://surli.cc/wxscrj> (дата звернення: 19.03.2026).
24. Fights in advance of Saturday protest in Charlottesville. *The Washington Post*. Aug. 12, 2017. URL: <https://surli.cc/aaiwif> (дата звернення: 19.03.2026).
25. Dewan S. Capitol Riot vs. Black Lives Matter Protests: What the Images Show. *The New York Times*. Jan. 6, 2021. URL: <https://surli.cc/niqbsf> (дата звернення: 19.03.2026).
26. George Floyd protests: Nationwide unrest as demonstrations continue. *CBS News*. June 1, 2020. URL: <https://surli.cc/lmrqcr> (дата звернення: 19.03.2026).
27. Richmond Indigenous Society [@ris_rva]. Statue of Christopher Columbus in Byrd Park has been torn down. *X (Twitter)*. June 10, 2020. URL: https://x.com/ris_rva/status/1270207063096991744 (дата звернення: 19.03.2026).
28. Group tears down Columbus statue outside Minnesota State Capitol. *FOX 9 Minneapolis-St. Paul*. June 10, 2020. URL: <https://surli.cc/ynhmyt> (дата звернення: 19.03.2026).
29. Christopher Columbus Statue Beheaded In Boston's North End. *CBS News Boston*. June 10, 2020. URL: <https://surli.cc/hgboss> (дата звернення: 19.03.2026).
30. Torres Introduces Bipartisan Resolution Recognizing Indigenous Peoples' Day. *Congresswoman Norma Torres*. Oct. 11, 2019. URL: <https://surli.cc/elptzt> (дата звернення: 19.03.2026).
31. Lawmakers Introduce Bipartisan Indigenous Peoples' Day Resolution. *Congresswoman Norma Torres*. Oct. 14, 2019. URL: <https://surli.cc/olrcov> (дата звернення: 19.03.2026).

32. House Resolution 1189 – Indigenous Peoples’ Day Resolution. 116th Congress (2019-2020). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-resolution/1189/all-info> (дата звернення: 19.03.2026).

33. House Resolution 5473 Indigenous Peoples’ Day Act. 117th Congress (2021-2022). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/5473/titles> (дата звернення: 19.03.2026).

34. Senate 2970 – Indigenous Peoples’ Day Act. 118th Congress (2023-2024). *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/2970> (дата звернення: 19.03.2026).

35. DeSilver D. Columbus Day, Indigenous Peoples’ Day or just a regular Monday? It depends on where you are. *Pew Research Center*. Oct. 7, 2025. URL: <https://surli.cc/gcmркс> (дата звернення: 19.03.2026).

36. McClane K. Is it Columbus Day or Indigenous Peoples Day in Utah? *Axios Salt Lake City*. Oct. 10, 2025. URL: <https://surli.cc/aefaос> (дата звернення: 19.03.2026).

37. Zotigh D. W., Gokey R. Indigenous Peoples’ Day: Rethinking How We Celebrate American History. *Smithsonian Magazine*. Oct. 12, 2020. URL: <https://surli.cc/iclzxf> (дата звернення: 19.03.2026).

38. Zotigh D. W., Gokey R. Indigenous Peoples’ Day: A Day to Honor and Recognize the First Peoples of America. *Smithsonian Magazine*. Oct. 11, 2024. URL: <https://surli.cc/lqruen> (дата звернення: 19.03.2026).

39. Maps Show the Differences in How Columbus Day is Celebrated by State. *Newsweek*. URL: <https://surli.cc/tvzzlo> (дата звернення: 19.03.2026).

40. Biden J. R. Proclamation 10286 – Indigenous Peoples’ Day, 2021. *Federal Register*. Oct. 14, 2021. URL: <https://surli.cc/bweeiu> (дата звернення: 19.03.2026).